

پاسخهای آقای دکتر یزدی به سوالات خبرنگار بخش عربی بی بی سی و روزنامه‌های «الرایه قطر» و «الرای العام کویت» (۵ اسفند ۱۳۷۴)

س ۱- چه توضیحی راجع به سخنان جریانات دیگر که جنبش شما را به اتهامات زیر متهم می‌کنند، اینکه جنبش شما یک جنبش لیبرالی غربی است و صاحب فکر اقتصاد باز (Market economic) و سیاسی «دموکراسی غربی» و فکری و «ضدحکومت دینی و اصل ولایت فقیه» هستید؟

ج - آنها که این اتهامات را به نهضت آزادی وارد می‌سازند، ابتدا باید درک خودشان را از این واژه‌ها بیان کنند. نهضت آزادی ایران معتقد به حاکمیت ملت و دموکراسی و آزادیهای سیاسی، بر اساس اصولی که در بیانیه جهانی حقوق بشر و فصلهای سوم تا پنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی آمده است، می‌باشد. شکل و محتوای دموکراسی در هر جامعه خواه و ناخواه متأثر از تحولات تاریخی و شرایط ویژه سیاسی و فرهنگی همان جامعه است. بنابراین، دموکراسی در یک کشور و جامعه اسلامی ویژگی خود را خواهد داشت که لزوماً شبیه به دموکراسی و لیبرالیسم غربی نخواهد بود.

اما در مورد حکومت دینی و اصل ولایت فقیه، ملت ایران خواستار جمهوری اسلامی بود، نه حکومت روحانیون. نهضت آزادی ایران با حکومت انحصاری روحانیون مخالف است، نه با جمهوری اسلامی، محتوا و دامنه اصل ولایت فقیه مورد اختلاف میان علمای برجسته شیعه می‌باشد و تعریف جامعی که همگان آن را بپذیرند وجود ندارد. نهضت آزادی ایران مواضع و نظرات خود را در مورد ولایت مطلقه فقیه به تفصیل در یک نشریه ۱۵۰ صفحه‌ای در سال ۱۳۶۷ منتشر ساخته است و همچنان از آن مواضع دفاع می‌نماید.

س ۲- بعضی از تحلیلگران سیاسی معتقدند که اکنون بین روحانیون و غیرروحانیون درگیری زیادی در ایران وجود دارد و در واقع، آغاز حقیقی این درگیری از آنچه امروز بین گروه کارگزاران سازندگی و جامعه روحانیت مبارز شاهد آن هستیم می‌باشد. در این باره نظر شما چیست؟

ج - درگیری فقط میان روحانیون و غیرروحانیون نیست. بخش قابل توجهی از روحانیون و علمای برجسته قم و شهرستانها با ادامه وضع موجود موافق نیستند. گروه کارگزاران نماینده جریانهای مخالف حکومت انحصاری روحانیون نیست، هیچ کس آنها را به این صفت نمی‌شناسد. این گروه خود بخش عمده‌ای از حاکمیت کنونی را تشکیل می‌دهد که طی ۱۷ سال گذشته قدرت را در دست داشته و مسئول وضع بحرانی کنونی است و نمی‌تواند خود را از این مسئولیت مبرا دارد.

س ۳- ملاحظه می‌شود که در ماههای اخیر از احزاب سیاسی و ضرورت فعالیت مجدد احزاب بسیار سخن به میان می‌آید. به نظر شما، آیا این موضوع در کوتاه مدت به مرحله عملی خواهد رسید؟

ج - در کوتاه مدت قطعاً خیر. مطرح شدن بحث ضرورت فعالیت احزاب سیاسی دو علت و دلیل دارد. اول آنکه نظام پارلمانی بدون فعالیت احزاب سیاسی کاربرد ندارد. کاهش تدریجی کیفیت مجلس شورا در چهار دوره گذشته یکی از عوامل طرح این قضیه می‌باشد. دوم آنکه شورشهای متعدد مردمی در شهرهای مختلف نشان داده است که اگر راههای مسالمت‌آمیز انتقاد و اعتراض مردم بسته شود، انباشته شدن

اعتراضات منجر به انفجار می‌گردد. احزاب سیاسی مخالف، سخنگوی مردم معترض هستند و نقش عمده‌ای در ایجاد تعادل سیاسی دارند.

س ۴- امروز شعار عدالت اجتماعی و توسعه و تقدم هر یک بر دیگری مطرح است. نظر شما در این باره چیست و اگر برای مجلس انتخاب شوید چگونه از نظر خود دفاع خواهید کرد؟

ج - ابتدا باید مقولات عدالت اجتماعی و توسعه تعریف شود. نهضت آزادی هم به عدالت اجتماعی و هم به توسعه معتقد است و بر اساس تعریفی که ما از این واژه‌ها داریم، تعارضی بنیادی میان این دو نمی‌بینیم. بدون شک، در اولین فرصتی که ضرورت ایجاد نماید نظرات خود را پیرامون هر دو مقوله همکنشی یا تقابل میان این دو منتشر خواهیم ساخت.

س ۵- برخی تحلیلگران سیاسی معتقدند که دکتر ابراهیم یزدی در اوایل پیروزی انقلاب بسیار معروف بود ولی امروزه اکثریت مردم او را از یاد برده‌اند، لذا احتمال انتخاب شما در انتخابات کم خواهد بود. نظر دیگری می‌گویید که اکثر روشنفکران و تحصیل کردگان به شما رأی خواهند داد. نظرتان راجع به احتمال انتخاب شدن شما در انتخابات چیست؟

ج - تنها زمانی به این سوال می‌توان پاسخ درست داد که انتخابات در شرایطی آزاد و سالم برگزار گردد و تمامی کاندیداها، اعم از دولتی و غیردولتی، به طور عادلانه از امکانات تبلیغاتی برخوردار باشند. حاکمیت و مخالفین نهضت آزادی مدعی هستند که ما پایگاه مردمی نداریم. ما می‌گوییم که اگر چنین است، چرا این همه فشار و محدودیت علیه نهضت آزادی وجود دارد و ترس از چیست؟ شواهد و اطلاعات حاکی است که اگر انتخابات سالم و آزاد باشد، مردم بر خلاف نظر حاکمیت به کاندیداهای نهضت آزادی رأی خواهند داد. واکنش مردم، از هنگامی که از ثبت نام ما مطلع شده‌اند، نشان می‌دهد که عدم حضور در صحنه روزمره سیاسی و حذف نام نهضت آزادی از رسانه‌های همگانی به معنای غیبت آن از وجدان جمعی جامعه نیست.

س ۶- روابط ایران با کشورهای عربی هنوز به حد مطلوب نرسیده است، خصوصاً روابط ایران با برخی از کشورهای حوزه خلیج فارس، همانند امارات متحده عربی به علت مسائل مربوط به جزایر مورد بحث و جدل، هنوز متشنج است و در مورد مصر، هنوز روابط دیپلماتیک وجود ندارد. به نظر شما، چگونه می‌توان روابط ایران با کشورهای عربی را بهبود بخشید؟

ج - بخشی از این وضعیت نامطلوب محصول سیاستها و عملکردهای زمامداران کشورهای عربی و بخشی از آن حاصل شعارها و رفتارهای مقامات مسئول در ایران می‌باشد. برای بهبود روابط، اولاً باید اصل حاکمیت مردم و عدم مداخله در امور داخلی دیگران را پذیرفت و به آن پایبندی جدی نشان داد، ثانیاً باید به حضور و دخالت مستمر دولتهای بیگانه در امور منطقه پایان داده شود.

س ۷- هفته‌ها پیش برای حزب رفاه ترکیه و اخوان المسلمین مصر نامه‌هایی ارسال کردید. آیا این بدان معنی است که شما موافق روابط با جنبشهای اسلامی هستید؟

ج - ضروری است که احزاب اسلامی در کشورهای اسلامی با هم رابطه داشته باشند و از تجارب یکدیگر بهره‌مند شوند. مسائل و مشکلات جهان اسلام بر دو نوع است، دسته اول مسائلی که صرفاً جنبه ملی دارد و خاص یک کشور معین می‌باشد، دسته دوم مسائلی که برای تمام کشورهای اسلامی مشترک است. احزاب سیاسی اسلامی می‌توانند در مسائل سیاسی - عقیدتی با یکدیگر هماهنگی داشته باشند. تماس و ارتباط من با جنبشهای اسلامی سابقه‌ای طولانی دارد و مربوط به دوره‌ای است که بالاجبار در خارج از

ایران به سر می‌بردم.

س ۸ - *امریکا امروز قدرت بزرگ جهان است. آیا معتقد نیستید که به صلاح ایران است که روابط طبیعی با امریکا داشته باشد؟*

ج - دولت ایران می‌بایستی با تمام کشورهای جهان (به استثنای اسرائیل در شرایط کنونی) بر اساس مصالح و منافع ملی کشورمان روابط سالم و عادی داشته باشد. در دنیای کنونی، حتی کشورهای متخاصم نیز با هم رابطه دیپلماتیک دارند.

س ۹ - *نظر شما راجع به روند صلح با اسرائیل که مدتی است آغاز شده و اینکه آیا ایران می‌تواند همچنان بر موضع خود مبنی بر دشمنی با اسرائیل پایدار بماند چیست؟*

ج - در قرارداد بین ساف و اسرائیل، چندین نکته اساسی نظیر سرنوشت قدس و حق بازگشت تمام آوارگان فلسطینی به سرزمینهایشان، نادیده گرفته شده است. به عبارت دیگر، صلح پایدار باید عادلانه باشد و در غیر این صورت، صلح دوامی نخواهد داشت. مهم این است که آیا فرایند صلح در نهایت به ایجاد شرایط عادلانه و تأسیس یک دولت مستقل فلسطینی منجر خواهد شد یا نه؟ بسیاری از مخالفین صلح بدبین هستند. من شخصاً امیدوارم که ملت فلسطین به آرمان خود برسد، خواه از طریق جنگ و خواه از طریق سیاسی.

اما در مورد موضع ایران، در صورتی که روند کنونی صلح به تأسیس یک دولت مستقل فلسطینی بیانجامد، دولت ایران باید خواست و اراده اکثریت فلسطینیان را بپذیرد. البته قدس شریف تنها یک مسئله فلسطینی نیست، بلکه مربوط به تمام مسلمانان است. بنابراین، دولتهای اسلامی باید برای اسلامی بودن و اسلامی ماندن قدس شریف سیاستهای واحدی را اتخاذ و پیگیری نمایند.

بخش روابط عمومی

نهضت آزادی ایران